

ПОДАТКОВІ ВАЖЕЛІ ПІДТРИМКИ ВІТЧИЗНЯНИХ ТОВАРОВИРОБНИКІВ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ

к.е.н., доц. **Борнос В.Г., Сокур А.О.**
Сумський державний університет

В сучасних умовах податкові важелі державного регулювання економіки відіграють важливу роль у антикризових програмах більшості країн світу. На відміну від зарубіжних країн податкова підтримка товаровиробників в Україні не має стимулюючого характеру та не є засобом модернізації матеріально-технічної бази виробництва як вагомої складової підвищення конкурентоспроможності національних продуцентів.

Значну роль у створенні цілісного, стабільного, прогнозованого поля діяльності суб'єктів господарювання відіграло прийняття Податкового кодексу, котрий вніс істотні корективи в політику податкової підтримки вітчизняного виробництва. Аналізуючи рівень податкового навантаження на економіку України, слід зазначити, що незважаючи на зниження ставок ПДВ та податку на прибуток підприємств у 2004 р., протягом 2005—2008 рр. він зріс із 22,21 % ВВП у 2005 р. до 23,96 % в 2008-му. Незначне його зниження в 2009—2010 рр. сталося під впливом світової фінансової кризи та спричинених нею процесів скорочення обсягів випуску й реалізації продукції, прибутковості господарської діяльності, що призвели до зменшення оподатковуваних оборотів.

Найближчими роками слід очікувати подальшого зниження рівня перерозподілу ВВП через систему оподаткування, оскільки Кодексом передбачене скорочення чисельності податків, поетапне зниження ставок ПДВ та податку на прибуток підприємств. Новації Кодексу пов'язані також зі спрощенням самої системи адміністрування податків. Доцільність таких заходів аргументована вітчизняними науковцями, котрі вказували на те, що високі ставки оподаткування перешкоджають ефективному веденню бізнесу в країні [3, с. 152]. А вищий, ніж у країнах — нових членах ЄС, рівень оподаткування доходів від капіталу в Україні виступає одним із несприятливих чинників у боротьбі за іноземні інвестиції [2, с. 76].

Так наприклад, зниження ставки податку на прибуток підприємств сприятиме повнішій реалізації стимулюючого потенціалу вітчизняної податкової системи, виступатиме вагомим чинником пожевлення інвестиційної активності суб'єктів господарювання та швидкого відновлення виробництва.

Зниження ставки ПДВ є вигідним як для споживачів, так і для самих суб'єктів господарювання. Оскільки воно створює сприятливі умови до зростання попиту за рахунок зменшення податкового навантаження на споживання, а також супроводжується характерними для вітчизняної практики особливостями адміністрування податків, зокрема затримкою з відшкодуванням ПДВ. Саме тому зниження ставки податку на додану вартість в умовах експортної орієнтації вітчизняної економіки слугуватиме зменшенню його обсягу, що підлягає відшкодуванню й тим самим повнішому задоволенню потреб підприємств у ліквідних оборотних коштах.

Аналіз запроваджених податкових пільг показав, що в Податковому кодексі України акцент зроблено на стимулюванні реалізації енергоефективних проектів підприємств, створенні енергозберігаючих технологій та виробництві відповідного обладнання, розвиткові відновлювальної енергетики. Надання пільг, пов'язаних із енергозбереженням, зважаючи на поточний стан споживання енергоресурсів на вітчизняних підприємствах, безперечно, є обґрунтованим. Водночас вважаємо за необхідне передбачити механізми стимулювання попиту з боку вітчизняних підприємств на енергозберігаюче обладнання й матеріали. На нашу думку, це можливо або за рахунок надання податкових преференцій для всіх підприємств, котрі здійснюють реінвестування прибутку в придбання та впровадження у виробництво такої техніки й технологій, або на основі перегляду та уточнення об'єктів основних фондів, для яких дозволене застосування прискореної амортизації. Такі заходи сприятимуть модернізації підприємств у напрямі ресурсозбереження, а отже, зниженню собівартості випущеної продукції та підвищенню її конкурентоспроможності [1, с. 58].

Таким чином, для прискорення посткризового відновлення національної економіки та підвищення конкурентоспроможності вітчизняних товаровиробників потрібно доопрацювати податкове законодавство в частині належного стимулювання впровадження ресурсо- й енергозберігаючих технологій на всіх підприємствах. Ще одним важливим завданням залишається забезпечення модернізації виробництва на базі передусім тих передових технологій і сучасного обладнання, які вироблені на території України.

1. Соколовська А.М. Методологічні та методичні аспекти визначення податкового навантаження на працю, капітал і споживання // *Фінанси України*. — 2008. — № 1.

2. Бурленко І.М. Податкова система як інструмент інноваційно-інвестиційного розвитку України // *Актуальні проблеми економіки*. — 2008. — № 3 (81).